

Xavier Blanch

IL·LUSTRACIONS

Marc Vicens

PREMI LOLA ANGLADA - VILA DE TIANA 2006-2007

Meteorα

ELS CONTES I LES IL·LUSTRACIONS D'AQUEST LLIBRE FOREN RESPECTIVAMENT GUANYADORS DEL CINQUÈ CONCURS DE CONTES LOLA ANGLADA VILA DE TIANA, L'ANY 2006, I DEL CINQUÈ CONCURS D'IL·LUSTRACIÓ LOLA ANGLADA VILA DE TIANA, L'ANY 2007.

Bèsties de l'hort

© del text, Xavier Blanch i Gisbert

© de les il·lustracions, Marc Vicens

Reservats tots els drets d'edició per

© Editorial Meteora, SL

Gran Via de les Corts Catalanes, 794, ent. 1a

08013 Barcelona

Tel. 93 265 56 54 Fax 93 265 11 16

www.editorialmeteora.cat

contacte@editorialmeteora.com

Primera edició: abril de 2008

Disseny gràfic: Meteora, serveis editorials

Fotogravació: ?????, ??????

Imprès a ??????, ???????

ISBN: 978-84-95623-??-?

Dip. Leg.: B.?????-2008

Queda rigorosament prohibida sota les sancions establertes per la Llei la reproducció total o parcial d'aquesta obra a través de qualsevol procediment mecànic o electrònic, incloent-hi la reprografia, la difusió per xarxes telemàtiques i la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant lloguer o préstec públics sense l'autorització escrita de l'editor.

Xavier Blanch i Gisbert

va n ixer a Roquetes (1958), a les terres de l'Ebre. La seva infància i la primera joventut van transcórrer en l'entorn rural. Es va llicenciar en pedagogia a la Universitat Aut noma de Barcelona i en una primera etapa professional va dedicar-se a la docència.

De l'escola va passar al món editorial on ha treballat com a editor de materials educatius i de literatura infantil i juvenil. Va dirigir durant nou anys l'editorial La Galera. A m s de la tasca d'editor, ha publicat diversos llibres dirigits al públic escolar. El 1996, va guanyar el premi d'assaig pedagògic Joan Profitós amb l'obra *C nc c ntims sobre la reforma educativa* (Proa).

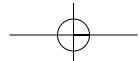
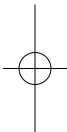
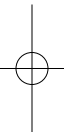
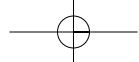
Actualment, compagina l'edició, l'escriptura i la docència per a adults.

Marc Vicens

va n ixer (1972), viu i treballa a Cornell  del Terri, al Pla de l'Estany, en terres gironines.

Ha estudiat i s'ha especialitzat en disseny gràfic a l'Escola d'Art d'Olot i ha cursat un postgrau d'il·lustració a l'Escola EINA de Barcelona.

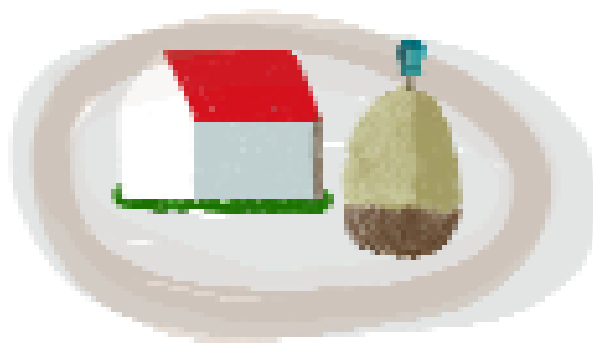
Actualment, Marc Vicens compagina les feines de dissenyador gràfic i d'il·lustrador en el camp editorial i també en els àmbits de publicitat i premsa.

TAULA

El Tano	999
La Tecla	999
El Tobi	999
La Tomasa	999
El Tro	999
La Tarima	999
En Tomeu	999

• EL TANO •

EL TANO, UN GAT TIGRAT vell i panxut, prenia el sol estirat sobre la tàpia de l'hort, un lloc segur i tranquil, a recer d'indesitjables i d'ensurts. El Tano ja no en volia més, de sobresalts. S'havia fet vell i savi. Per això es mantenia prou distant dels homes i de les dones, dels cadells humans i, sobretot, del Tobi, un gos mig pastor alemany mig *husky* i del tot estúpid, que l'hi tenia jurada. Sort que, al Tobi, el tenia ben fermat, l'amo. El gos, l'amic més fidel de l'home, diuen... però ben fermat, saps? L'amic més fidel! Amic fidel o esclau? Què són aquests gossos de pagès? Per res del món canviaria la vida de gat per la de gos, es deia el Tano: t'imagines dia i nit lligat pel coll en aquella estaca? Ah, no! Que en faria, d'anys, que s'hauria mort de tristor. A ell doneu-li plena llibertat de moviments, poder enfilear-se per les teulades, per les parets, per les reixes, per la figuera i la parra... campar per allà on li venia de gust. Així havia estat i era la seva vida: lliure i salvatge en un hort verd, frondós, curull de

fruites i hortalisses. Salvatgia en un tros de terra civilitzat. Un paradís dels que ja no se'n troben.

HAVIA TINGUT DESENES de gatets d'una bona pila de gates, gates del mateix hort i gates dels horts i de les cases del veïnat, que la població felina era molt abundosa per aquelles seves contrades. N'havia festejat tantes, de gates! Moltes! I els seus marrameus li havia costat, de vegades. Però n'havia sortit ben parat sempre. Ell havia estat el rei de tota la gatada d'aquell territori. Ell era el Tano, poca broma. La seva posició actual, estirat sobre la tàpia de l'hort prenent plàcidament el sol, se l'havia guanyat a pols.

EL PITJOR RECORD de sa vida: el Brut, un gat de pelatge gris que va voler desbancar-lo del seu tron. Quines penques, el Brut! Al Brut l'havia criat amb biberó la filla de l'amo perquè la mare gata l'havia avorrit i abandonat tot just acabat de n ixer. Aix , algunes gates ja ho fan: avorreixen els fills i els deixen. El Tano entenia la mare del Brut, perquè en el seu lloc ell hauria fet el mateix. Però el Brut va tenir la gran xamba que la neneta de l'amo se n'encapritx s, ves per on! I el va criar consentit. El va fer servir de joguina, que aix  els nens ja ho fan, amb els animals. Per aix  el Brut era tan dòcil i afectuós amb els humans, perquè de ben petit que s'havia passat estones i més estones entre les mans i en braços dels humans que el van cuidar. Li agradava molt que l'acaronessin; i com que li agradava, roncava com fan tots els gats quan

Tano

Tano

es troben a gust; li agradava passejar-se lentament entre les cames dels humans amb la cua ben alta, i refregar-s'hi i tornar-s'hi a refregar. Un gat de casa bona, semblava el Brut, un senyoret ben tibet. Tant s'ho va creure que es va pensar que, perquè era el protegit de la filla de l'amo, es faria l'amo dels gats. I se les van tenir molt aviat, el Tano i el Brut. Aix  que el Brut va aixecar un pam de terra, aix  que es va sentir prou adult, va plantar cara al Tano: va bufar amb l'esquena corbada i els p ls erigats, amb les urpes esmolades que es deixaven veure a la base de les potes. Volia gresca, l'animal . Volia que el Tano sabés qui manaria a partir d'aleshores. I qui ho va saber va ser el Brut, perquè el Tano en va tenir prou amb una esgarrapada suau perquè l'altre s'adonés de seguida de qui era el més fort. O sigui que el Brut va arrufar els bigotis i se'n va anar ràpidament amb la cua entre cames a buscar, justament, les cames d'algun humà que li oferís refugi. Tot i el fracàs, aquest enfrontament li va anar bé, al Brut, perquè va poder mesurar per primer cop les seves forces i les del seu contrincant. Li va servir de prova: vejam qui pot arribar a ser més fort... a la llarga. I va haver de passar temps fins que el Brut gos s tornar a mirar cara a cara el Tano. Fins aleshores el va defugir sempre. Si mai coincidien pel caminal de l'hort, per les teulades o entre la frondositat dels alberginars, les pebroteres —quan n'era el temps— o dels tarongers, pereres o presseguers, el Brut sempre tocava el dos ca-

mes ajudeu-me. Aquella petita jungla d'hortalisses els permetia poder-se esquivar fàcilment. Perquè el Brut, a parer del Tano, era més gallina que les gallines boges que es passen el dia picotejant el terra i escatainant sense ordre ni concert. Un gallina de malfiar, era el Brut; un ambiciós, un traïdor.

HAVIEN PASSAT un parell d'anys bons des d'aquella primera topada entre els dos gats quan, un bon dia, ja hi vam tornar a ser. El Brut anava ben pascut pels amos i s'havia tornat un felí fort i esvelt; *xulejava* tant i com podia entre les gatetes del voltant i ja n'havia deixat dues de prenyades que havien parit quatre gatets l'una, i sis, l'altra. El Brut era pare, doncs; ja havia fet venir al món deu *brutets* i *brutetes*, uns petits felins desvalguts que possiblement no tindrien la sort que ell va tenir i haurien de ser acampats per les seves mares amb penes i treballs. D'aquests deu, quatre no se'n van sortir, van desaparèixer. Però, ell, el Brut, es devia sentir ja tot un gat fet i dret. Llevat del Tano, amb qui no es feia gens, no el governava ningú; llevat del Tano i dels amos, és clar, davant dels quals es mostrava submís i manyac. Devia ser per això, per aquest sentiment d'animal madur, perquè l'orgull l'inflava el pit i ja no podia contenir-se més, que va tornar a desafiar el Tano. Poc que s'ho esperava el Tano, aquell dia i en aquell moment! Perquè el Brut era llest i calculador, i havia preparat al detall la baralla. L'atacant va sortir al pas del Tano quan aquest tornava

Tano

Tano

feixuc d'endrapar el menjar que els amos preparaven per a la gatada i deixaven en dos plats vora la soca d'una figuera. El Brut menjava a part en un plat que li preparaven a banda, al senyoret. El Brut era el gat de casa, l'únic que entrava i sortia per la gatera de la porta principal del mas. El Brut va esperar astutament, doncs, que el seu adversari tornés amb la panxa plena, massa pesant per encarar amb agilitat i fortuna una lluita que havia de ser ferotge. Es va plantar davant del Tano per sorpresa, amb l'esquena completament arquejada, els pèls drets com les pues d'un eriçó, les urpes lluent a la vista. El Tano es va posar a la defensiva immediatament. Els dos lluitadors es vigilaven desconfiats. Per començar, es van clavar les mirades. Fins que el Brut, impacient, va saltar sobre el Tano i tots dos van rodolar per terra, a mossos i a esgarrapades, frenèticament, entre un nuvolet de pols espessa. Grunyien, miolaven. Sentir-los, feia por. Van quedar un instant separats i van tornar a buscar-se de seguida entre una simfonia de miols guerrers. Alguns dels altres gats de la família que van tenir l'oportunitat de presenciar el fet no van gosar moure's del lloc on eren. Qualsevol s'hi posava, allà al mig. Cap dels dos no es donava per vençut. Sabien que no només s'hi jugaven perdre aquella baralla. Sabien que s'hi jugaven l'autoritat sobre tota la gatada dels encontorns. S'hi jugaven ser el gat rei. La pregunta del combat era: qui mana aquí? Per això lluitaven amb tota

Tano

l'energia, amb tota la maldat. Van quedar un altre cop separats, però no en tenien prou, encara. D'all  havia de sortir un vencedor i un vençut. El Brut portava una bona estripada a la panxa que sagnava amb insistència. Per contra, el Tano havia patit una bona esgarrinxada a la cuixa dreta i una mossegada a l'orella esquerra que apareixia mig penjant, mig partida per la meitat. Però tots dos continuaven ensenyant les dents amenaçadores. El Brut feia temps que esperava aquest dia i anava per totes. No li ho posaria gens fàcil, al Tano. El Tano, el rei de la gatada, va quedar ben sorprès de la ràbia d'aquell atacant. La ràbia d na fòrça i valor. Els ulls del Brut no enganyaven. El Brut estava rabiós, tenia pressa, i va tornar a saltar sobre el gat tigrat. Pel Tano, all  ja passava de taca d'oli; confiava que el Brut se n'acabaria cansant i abandonaria el camp de batalla per no sortir-ne excessivament malparat. Però no va ser aix . El Brut lluitava encara amb més virulència, amb més pass , esbojarradament; ell portava la iniciativa i el Tano va començar a parar els cops, només. El Brut hi posava cor i nima. Totes dues b sties tenien els cossos marcats de vermell per les urpes; a terra van caure m s gotes de sang. No afluixaven en l'escomesa, cap dels dos no volia ser derrotat. Fins que potser la ràbia o la fortuna va fer que una esgarrapada agil ssima del Brut buid s l'ull dret del Tano. L'ull va saltar de la cara del rei com l'ull de vidre d'una nina. Va saltar i va volar fins davant mateix de les

potes del Tobi, que es mirava el combat amb un silenci respectuós. El Tobi va remenar suaument amb una ungla aquell botó cec. Va dubtar, però, finalment, d'una llepada se'l va endur gola endins. El Tano es va separar de l'enemic gemegant de dolor. El rei dels gats va haver de fugir. La sang li embrutava la cara mentre una punxada s'instal·lava allà on abans havia tingut un dels seus preciosos miralls. Miolava de dolor, de queixa, d'impotència, de mala sort. Havia perdut. Incomprensiblement encara, havia perdut. Es va ajupir en un racó d'un marge protegit per una mata de marialluïsa, un lloc on més d'una gata havia parit les seves cries. Allà va anar a parar, a llepar-se les ferides i a plorar amb un sol ull la pèrdua de l'altre. L'havien deixat borni, el Tano, i està clar que el rei dels gats, borni, no pot ser. El Tano acabava de perdre el seu tron. El Brut era rei.

DE MICA EN MICA, el Tano es va poder refer de les ferides patides. Se'n va refer amb l'ajuda d'una gata amiga, la Tirsa, que prou que va fer de portar menjar a l'antic rei dels gats i llepar-li, a més, les esgarrinxades presents a tot el seu cos. Dels ànims, el Tano no es va poder recuperar tan fàcilment. Les ferides d'orgull, d'amor propi, triguen més a cicatritzar. Però ja se sap que els gats tenen set vides, diuen, i el nostre Tano era un gat amb totes les de la llei. Un gat que havia estat rei.

QUAN EL TANO va gosar sortir del seu amagatall i va tornar a la vida social, amb un sol ull en va tenir prou per

Tano

Tano

veure que el Brut ocupava el lloc preferent a la teulada. Quedava clar que el Tano havia estat destronat. Aquell no tornaria a ser mai més el seu lloc. El Brut, un gat consentit i criat pels amos, li havia pres el tron. El Tano, resignadament, es va buscar un altre indret on pogués reposar sense ser molestat. Un indret assolellat, un lloc tranquil, encara que menys alt, menys noble que l'anterior. Va triar un tros de la tàpia que separava l'hort dels amos de l'hort dels veïns. Un cop all , s'hi va plantar ben dret i va deixar anar un parell de miols llargs com l'udol d'un llop. Aquest és el meu ja  a partir d'ara, va voler dir. Que ho sàpiga tothom i que no em destorbi ningú. El Brut se'l mirava des de la teulada i, pel fet de no fer res, autoritzava el gat borni i destronat a romandre al punt que acabava d'escollir. Qui ho havia de dir quan va n ixer, oi, Tano? El Brut, un dels teus fills, el m s ambiciós, t'havia destronat.

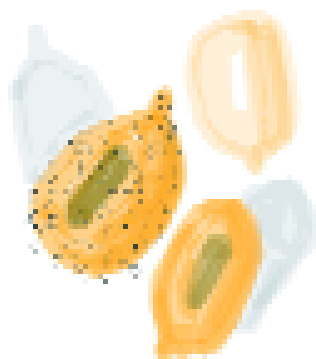
AIX  VA ACABAR el regnat del Tano. Aix  va acabar un temps de govern entre els felins de l'hort i en va començar un altre. Aix  van continuar passant els dies, a poc a poc. Els animals de l'hort feien, si fa no fa, el que sempre havien fet: menjar i dormir.

EL TANO, un gat tigrat vell i panxut, prenia el sol estirat sobre la tàpia de l'hort. Aquell era un lloc segur i tranquil, a recer d'indesitjables i d'ensurts. El Tano ja no en volia m s, de sobresalts. S'havia fet vell i savi.

• • •

• LA TECLA •

EL SOL ES PONIA sol, tot sol com sempre. La Tecla, la gallina més rossa i més bonica de l'hort, s'ajocava sola, més sola que mai. Perquè feia dies que la Tecla havia estat separada de les seves companyes. I del seu company, el gall Tiric. La Tecla les trobava a faltar, aquella colla de ximpls cridaneres. Era el que eren, una colla de boges, d'envejoses i de xafarderes. Tot això alhora. Des de la seva soledat, podia sentir les seves veus però no les veia. Les enyorava, les ximpls. Molt! Les enyorava molt! Les enyorava i les envejava. Ara era ella l'envejosa. Quina sort, poder ser al galliner! Elles hi eren. La Tecla, no. Les estimava, ves! Les gallines es picaven les crestes però s'estimaven. I tant que sí! La Tecla s'estimava les seves companyes gallines. I s'estimava sobretot, moltíssim, el gall Tiric. No era cap secret. Ho sabien fins i tot les aranyes del galliner. Per això es picaven sovint les crestes, les gallines. La Tecla estimava el gall Tiric. I el gall Tiric les estimava totes i es deixava estimar. Diuen que tots els

galls són iguals. Diuen. Però no és veritat, pensava la Tecla. Ella sabia que el Tiric tenia una certa debilitat per ella. Ho notava. Ho havia notat sempre. Ella sabia que era la gallina més bonica del galliner. D'aquí les enveges de les seves companyes. La Tecla i el Tiric. El Tiric i la Tecla. Sonava bé. Bona parella. És clar que el Tiric era el gall del galliner. Un gall i les seves gallines. Era bonic. Era alt i elegant. Era de bona raça, el Tiric. Era d'una d'aquestes races millorades que he sentit a dir que els humans s'entretenen a inventar quan juguen a fer de déus. Quins déus, valga'm Déu! El Tiric era fill d'aquest déus; era més robust, més fort, més gegantí que els galls d'abans. Molt més! Tenia unes plomes blanques i lluent com els llençols que estenia la mestressa al sol. I una cresta vermella-roja i ben plantada sobre la testa com el barret d'un general. I unes potes gruixudes i d'un groc d'arròs amb safrà. I tenia una veu potent, de tenor amb bec, que despertava cada matí tot el veïnat, potser fins i tot els que encara haurien volgut dormir. Ai, el Tiric! La Tecla l'enyorava, el Tiric.

TOTA LA CULPA era de la mocosa de la filla de l'amo. Ella tenia la culpa que la Tecla no visqués amb les seves companyes. Ella i el seu anellet amb la maragda incrustada. L'anellet que la mocosa lluia al menovell de la mà dreta. Sobre el dit petit, la maragda es feia veure i brillava radiant, sobretot quan l'acariciava un raig de sol. Aquella pedreta verda les encisava, a les gallines. Qui li

Tecla

Tecla

manava, a la nena, anar sempre tan enjoiada? Quan els habitants del mas havien acabat de dinar, solia ser la nena la qui entrava al galliner a llençar algunes sobres de les menges. De grat o per força, era la nena l'encarregada de trepitjar el corral de l'aviram. Les gallines i el Tiric ja l'esperaven quan es feia l'hora. Les peles de poma, o de pera, o de préssec, o algun rosegó de pa, o alguna patata bullida, eren un tiberi apetitós. La nena era ben rebuda, aleshores. I mentre la xiqueta buidava a terra el poal envoltada de gallines que no gosaven acostar-se-li massa per si de cas, la maragda clavada a l'anell s'encenia de llum. La maragda era el far que guiava les gallines al port del bon menjar. La maragda era el semàfor que donava pas a la festa del migdia. Mengeu, gallinetes, mengeu!

I AQUELL DIA, el dia que va portar la mala sort a la Tecla, la filla dels amos de l'hort portava el poal ple de les closques restants de talls de meló i de síndria. Aquell dia era especial de debò. Bona teca, per a les gallines! A les gallines, els encantava picotejar les closques tallades de síndria i de meló. I de seguida es van acostar desvergonyides als peus de la nena. Totes volien ser a primera fila per agafar els millors talls, per clavar el bec a les parts més carneses, als tous més sucosos d'aquelles restes de meló i de síndria. Hi havia empentes i picotades per a ocupar els millors llocs. Tites, tites, tites, cantussejava la mossa. Tites, tites, tites! I la Tecla era allà, naturalment,

Tecla

disposada a fer-se amb una bona ració. Tites, tites, tites... I la maragda els marcava el camí. El dit petit de la nena, ben estirat i coronat per la maragda, semblava assenyalar el punt on cauriem les closques de síndria i de meló. La noieta va sacsejar el poal unes quantes vegades per assegurar-se que a dins no n'hi quedés cap, de closca. Amb tant d'entusiasme va sacsejar el poal que en una de les sacsejades li va caure a terra l'anell de la maragda. I va caure just davant de la Tecla, que, àgil com era i atabalada per la competència de les col·legues, es va empassar anell i maragda com si fos un bocí de síndria o de meló. I en primera instància, de poc que no s'ofega, la Tecla, que l'anell era petit però dur i no va poder circular plàcidament per la faringe de la pobra gallina. Amb penes i treballs, l'anell va anar coll avall. La nena ni temps va tenir de posar-hi remei. Vist i no vist. La Tecla va ser la gallina més ràpida. Es va empassar l'anell davant els ulls de sorpresa de la petita masovera. Uns ulls que van veure clarament com la Tecla engolia la joia. De ràbia, la nena va rebatre el poal contra la paret del corral i va anar a buscar son pare. Quina n'havia fet, la pobra Tecla, la gallina més rossa i més bonica del galliner? **AL CAP DE RES**, nena i pare van entrar al galliner amb cara de pocs amics. N'estàs segura?, demanava el pagès a la seva filla. Seguríssima, pare, li responia ella. I el pare que buscava amb la mirada la Tecla. Se li endevinaven les intencions: volia capturar la Tecla. Va mirar d'a-

corralar-la, però la Tecla, que s'ho veia venir, va aconseguir fugir per un costat del corral i amagar-se entre les altres gallines. Però el pagès hi va tornar; ho tenia clar, aquell home. L'empaitava de nou. La tenia ben clissada, era la gallina més bonica, m s ufanosa del galliner, i ningú no podria confondre-la. En aquestes circumstàncies la bellesa no l'ajudava gens, a la Tecla. Tornava el pagès, decidit. La va acorralar en un cantó; el pagès volia anar sobre segur, a poc a poc, sense presses. Tita, tita, tita. I la Tecla no estava per romanços ni per carantoines, que, venint dels humans, sempre acaben malament. La gallina es resistia a ser atrapada i va insinuar una defensa amb el bec. Estava tota sola i el pagès la sabia llarga. Tita, tita, tita. Va fer veure que estirava el braç esquerre per agafar-la i mentre, dissimuladament, va moure el braç dret que era el que realment la va enganxar per una pota i va aixecar-la de seguida enlaire cap per avall. Ja la tenia. Se la va endur. I la va deixar anar en un corralet petit que era a dins d'una estanca de mals endreços situada just al costat del galliner. Au, no pateixis, filla, que ja el cagar , l'anell, va dir el pagès. I quan el cagui, aquí el trobarem de seguida.

PERÒ HAN PASSAT molts dies i la Tecla no ha cagat l'anell. I la nena se la mira amb mala cara. Cada dia que passa la noieta arrufa més el nas. La Tecla se'l nota, l'anell, ben quiet, ben travat a la panxa. D'all  no sembla que es vulgui moure. No li fa mal, però el nota. Els pri-

Teccla

Tecla

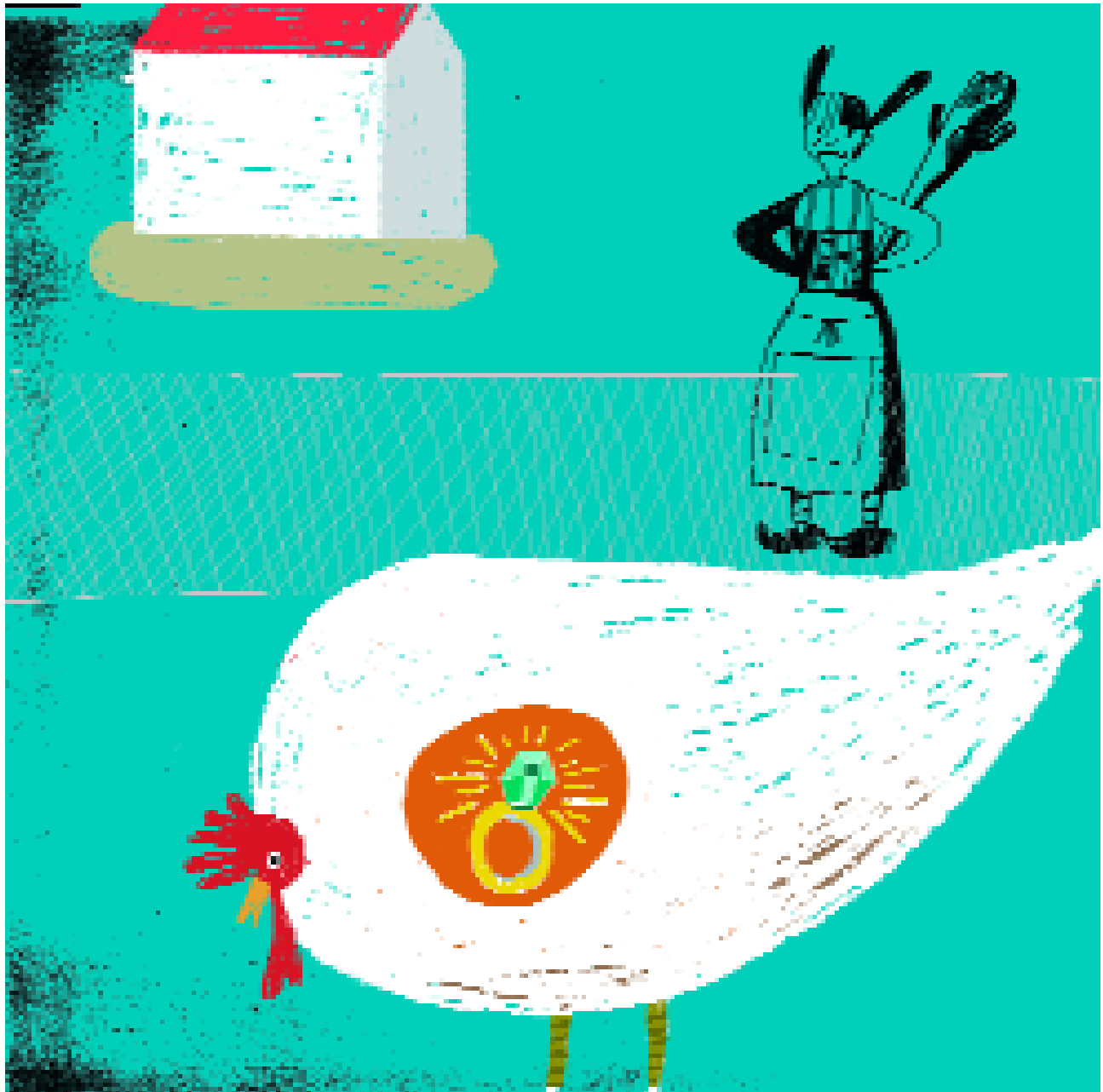
mers dies d'aïllament, mira: bon menjar i moltes atencions, i vinga tita bonica, tita bonica... Però ara el to ha canviat. Ahir la nena la va insultar, a la Tecla, i volia pegar-li amb un garrot si la mare que passava casualment per allà no arriba a evitar-ho. La nena feia cara de pocs amics; estava enfadada, molt enfadada. Es mostrava impacient. La nena volia l'anell, volia la maragda.

NO PLORIS, filla meva, si demà no l'ha cagat, la matarem, diu la mare a la nena. I la Tecla entén el llenguatge humà sense saber català. I està trista, sola i amoïnada. Perquè aviat es farà de nit i no té les companyes perquè li donin escalfor. Es farà de nit i quan surti novament el sol, el Tiric cantarà com cada dia l'arribada del nou jorn. Bé, com cada dia potser no. Però cantarà. Segur.

QUE CURTA que es farà aquesta nit que s'acosta. La Tecla demana al déu dels galls que no es faci mai de nit, que no arribi mai l'endemà. Les companyes i el Tiric resten en silenci. La Tecla sap que ja s'han ajocat. La foscor cobrirà aviat el cel de l'hort. La Tecla té ganes de plorar. De fet, ploraria si les gallines ploressin. Però no pot. Només tanca els ulls mentre li passa pel cap la idea d'una fulla de ganivet ben esmolada. I el ganivet li talla el pensament i li punxa l'enyorança. Té por. Té molta por.

AL CAP D'UNA estoneta curta, massa curta, el Sol es poní sol, tot sol com sempre. La Tecla, la gallina més rossa i més bonica de l'hort, s'ajocava sola, més sola que mai.

• • •

• EL TOBI •

UNA MOSCA SABALLONERA voltejava el morro adormit del Tobi. El Tobi, un gos mig pastor alemany mig *husky*, va obrir un ull mandrosament. Quin avorriment! Ni esma d'espantar la mosca, no tenia. El ca estava cansat de no fer res. N'estava fart, de fer el gos.

EL PARE DEL TOBI era un gos policia retirat. La mare, una *husky* de ciutat, acostumada a passar-se hores i hores tancada en un pis. L'aparellament del pare i la mare va ser acordat pels amos respectius. Provem-ho, es van dir. I amb una tarda de festeig n'hi va haver prou. De resultes d'aquella trobada van néixer tres cadelllets. L'últim a veure el món va ser justament el Tobi. Es veu que el Tobi ja va néixer mandrós. L'amo del gos policia i l'amo de la *husky* es van quedar, cada un, un cadell, els germans del Tobi. El Tobi estava de més. Per això va anar a parar a mans d'un pagès que volia un gos gros que li vigilés la casa i el tros. A pares i germans, el Tobi no els va veure mai més.

ELS PRIMERS TEMPS a l'hort, amb el pagès i família, van ser xauxa. De ben petitet, els amos el van haver de criar amb biberó, perquè al Tobi el van apartar de sa mare abans d'haver-lo desmamat. Li donaven llet de cabra. I el cadell s'hi va acostumar ràpid, a la llet de cabra. I va anar creixent content, juganer i fòrça maldestre. Fins als cinc mesos d'edat va poder recórrer tots els racons de l'hort lliurement. El cadell anava camí de fer-se un goss s. Corria amunt i avall bordant les gallines, empaitant els gats o divertint-se amb la Tara, una gosseta de mitjana edat de qui s'havia fet amic. De tant que t'estimo t'abonyego, pobra Tara. El Tobi era una criatura innocent, però també un animalot pocatra a. I la Tara en patia les carícies i abraçades que la rebolcaven per terra i la deixaven feta una croqueta. El Tobi tenia un cos gros i un cervell petit. Per aix  l'amo va pensar que havia arribat l'hora que l'animal comencés a fer la funció d'un bon gos de pagès: vigilar la casa i la terra. El va fermar a una estaca. Qu  poc que s'ho podia pensar, innocent d'ell. Ja podia estirar, ja; ja podia fer estrebades, que no hi havia manera de quedar lliure. Després d'uns quants intents d'alliberar-se d'aquell jou, el Tobi va començar a entendre que all  anava de deb . Encara sort que durant les setmanes següents el deixaven solt una estoneta cada dia. Fins que el pagès va dir prou. El Tobi s'havia fet massa gros per anar voltant lliurement per on li semblés. Ben fermat al costat de la

Tobi

porta, que no hi passi ningú que no ens vulgui bé, va sentenciar el pagès.

I EL TOBI, disciplinat i fidel com gairebé tots els gossos, es va haver de resignar a fer aquest paper. Que no li venia gens de gust, és clar. Els gats sí que eren afortunats, que anaven per on volien sense haver de donar explicacions a ningú. Ell preferia ser gos, però envejava la llibertat de moviments dels gats. Tots els humans de la casa, això sí, li feien moixaines cada cop que entraven o sortien. I ell els corresponia en l'afecte movent amb frisança la cua i oferint-los la closca perquè l'hi raspalles-sin. Total, un pla de vida potser bo per a un gos vell, però no pas per a un de jove fort i robust amb molta sang a les venes.

Tobi

I TANT SI T'AGRADA com si no, així van anar passant els dies fins que el Tobi va fer un any i es va sentir del tot com un gos adult. Tenia presència, l'animal. I bona veu. Massa veu, de vegades, perquè alguns veïns de l'hort ja s'havien queixat al pagès que els lladrucs d'aquell gossot eren una molèstia. Però què volíeu explicar-li, a ell? Ell, a bordar, que era la seva feina.

FINS QUE VA ARRIBAR un dia que un incident va rompre l'avorriment i la rutina diaris. El Tobi, de cop i volta, es va trobar desfermat. S'havia trencat el collar. L'animaló va arrencar a córrer com un llamp. Va córrer tot el que no havia pogut durant tants mesos de lligam amb l'estaca. Es va desfogar de valent. Va clissar les gallines, les va

Tobi

bordar des de l'altre costat de la reixa del galliner. Però no en va tenir prou, de bordar-les. Va clavar una em-penta a la porta i va entrar al galliner com un remolí. Tenia gana, el Tobi, i encara no sabia què era caçar per omplir la panxa. Ho va saber de seguida perquè, a més d'esvalotar el galliner, va matar tres gallines amb tres mossegades. Era impetuós, el Tobi. Tenia gana. I bons ullals. Bavejava de gust. I va començar el banquet, un àpat extraordinari que ell mateix havia aconseguit. Les plomes que embolcallaven el cos d'aquelles preses mor-tes li eren un destorb. Les plomes no es mengen. No hi feia res, hi clavaria queixalada igualment. De mica en mica, de pressa de pressa, va esquarterar una de les víc-times. Aquella carn calenta la va trobar excel·lent. I en-cara li'n quedaven dues més, de gallines. Se les va men-jar en un tres i no res. Les mandíbules del Tobi i les potes, que subjectaven les peces esquarterades, treballa-ven de pressa. El caçador principiant havia quedat ben tip, ben satisfet. Unes plomes ensangonades i alguna res-ta de carcanada donaven testimoni d'aquella cacera i del consegüent tiberi. Va sortir del galliner i se'n va anar a trepitjar hort. I tant, que el va trepitjar, perquè la fal·lera de moure's i de veure tot el que l'estaca li havia privat de contemplar durant tant de temps el feia sentir feliç i l'empenyia a saltar i bellugar-se més del que l'es-forç del simple desplaçament li exigia. Estava content, el Tobi. Desprenia alegria, energia i vitalitat a dojo. I cor-

ria i saltava pels solcs de bledes, enciams i cols. I va deixar-hi unes quantes plantes arrasades. Va tombar unes fileres de canyes de tomaqueres i mongeteres, i va passejar-se tranquil·lament per sobre el planter d'alfals, deixant bona constància de l'empremta de les seves potes. Segurament va arribar a fer alguns quilòmetres, corrent d'aquí cap all  sense parar. No s'estava quiet. Aquell era un dia per gaudir, un dia de festa.

EL PAGÈS NO VA PENSAR el mateix que el Tobi quan va veure els resultats d'aquella festa imprevista. Primer, el galliner; després, les bledes, els enciams, les cols, les tomaqueres, les mongeteres, l'alfals. La cremor de l'enuig li va encendre les galtes. Empipat com una mona, va agafar un garrot de la pila de llenya. No va caldre que an s a trobar el gos perquè ell mateix va presentar-se a l'amo. El Tobi volia fer-li alegries perquè estava content, però de seguida va adonar-se que el amo no tenia un dia tan bo com el que ell havia tingut. La cua del gos, que es bellugava amistosa i riallera, va aturar-se de cop i va anar a protegir-se entre les potes. Amb dues bastonades n'hi va haver prou perquè el Tobi marx s capcot al seu racó, vora l'estaca. Un crit de la mestressa va salvar-lo de rebre algunes garrotades més. Ja n'hi ha prou!, va cridar ella. I el crit va frenar una pallissa més gran.

EL TOBI VA QUEDAR moix i ben adolorit. Encara no entenia el comportament del seu amo. Es va estirar a terra,

vençut. L'amo va portar-li les plomes ensangonades que havia trobat al galliner i les hi va plantar davant dels morros. Va fer el gest de tornar-lo a castigar amb un cop de bast . Però es va frenar. Potser, com deia la mestressa, ja n'hi havia prou. El Tobi començava a entendre la lliçó. No hi hauria més dies de festa com aquell.

FERMAT A L'ESTACA, el Tobi va iniciar un dejuni de tres dies per voluntat del seu amo. Un dia per gallina morta. El dolor i la gana van fer d'aquells dies els més llargs de la seva vida.

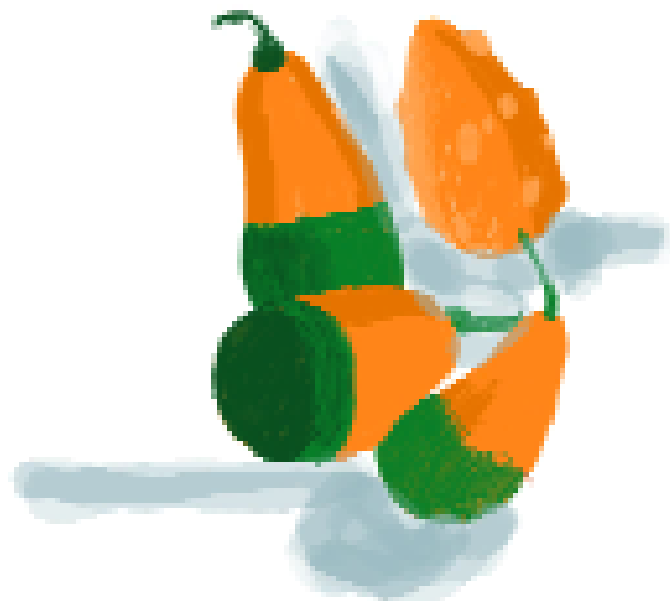
MAI MÉS NO ES VA TORNAR a escapar de l'estaca, el Tobi. Els seus lladrucs, amb un to greu i seriós, protegien els masovers i els advertien de qualsevol visita. Sort que la nena, la filla dels masovers, es va compadir del Tobi: de tant en tant i sempre que el seu pare no hi fos, el descordava de l'estaca i amb una corretja el portava a passejar per l'hort.

AIX  ANAVA VIVINT el Tobi, molt posat en el seu paper de gos de pagès. Un dia en succeia un altre d'igual. I aquest, un altre. I l'altre, un altre. I aix  s'anaven encadenant setmanes, mesos i anys. I l'amo estava content del seu gos. Tenia presència, l'animal. I bona veu. Massa veu, de vegades, perquè alguns veïns de l'hort ja s'havien queixat al pagès que els lladrucs d'aquell gossot eren una molèstia. Però què vol eu explicar-li, a ell? Ell, a bordar, que era la seva feina.

• • •

Tobi

• LA TOMASA •

LA TOMASA DORMISQUEJAVA després de l'àpat del matí. Se sentia plena i feixuga. Estava prenyada. Tornava a estar prenyada. La Tomasa havia portat al món tants de fills que ja n'havia perdut el compte. Els havia parit i els havia alletat. I prou. No sabia ni el nom que tenien. Qui sap què se n'havia fet? Qui sap amb quins llops ferotges s'havien hagut d'enfrontar?

LA TOMASA ERA una de les truges de la granja de l'hort. N'era la reina, la més productiva, la que li havia donat més garrins, a l'amo. Amb ella, havia fet una bona compra. Perquè la Tomasa no havia nascut a l'hort. L'amo l'havia comprada en un altre poble. Recordava

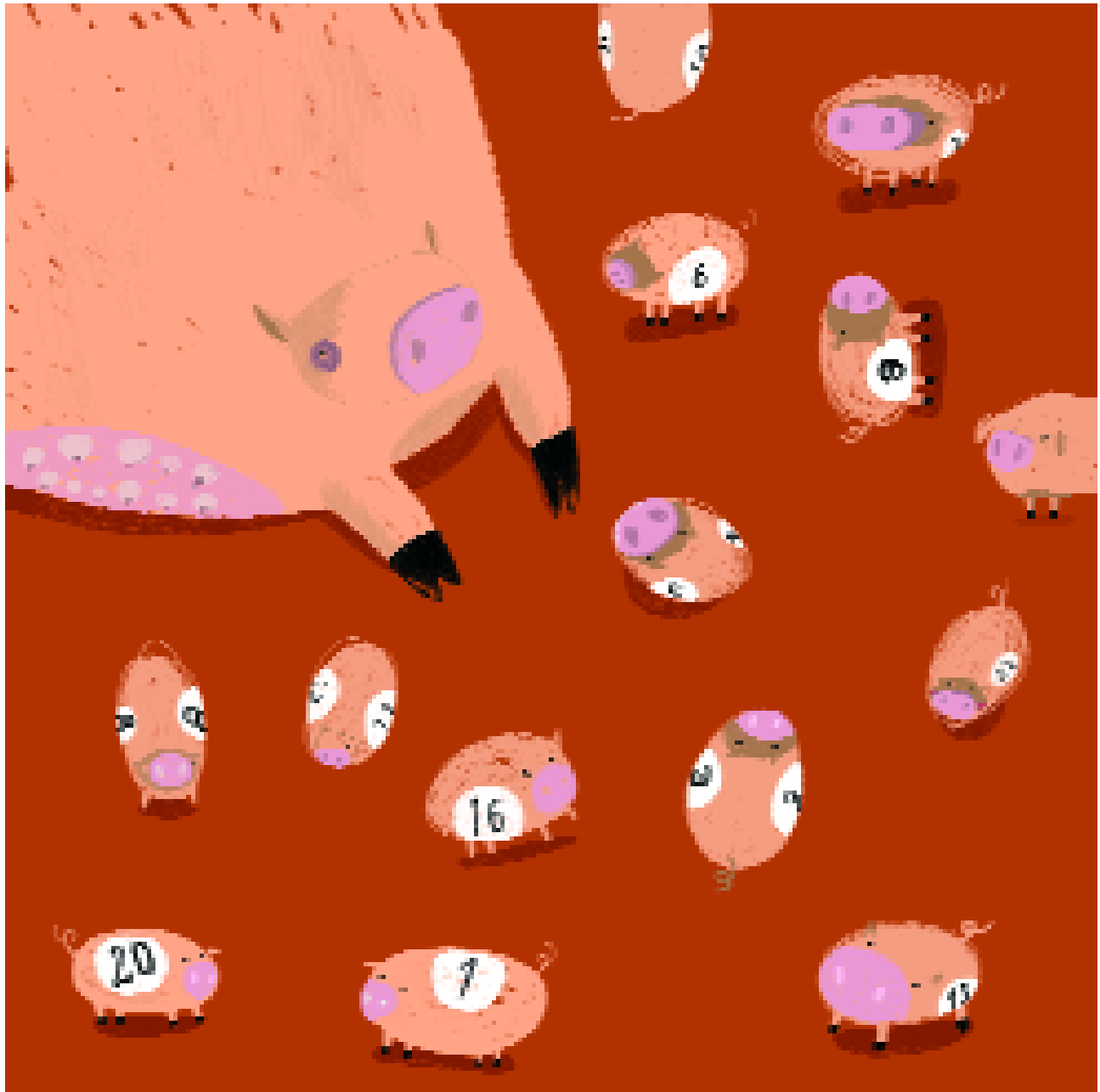
que de joveneta l'havien carregat un dia a una furgoneta amb unes quantes truges m s, totes molt joves. Van fer un viatge llarg i cansat per una carretera que en molts trams estava plena de sots. Moltes companyes, com ella mateixa, es van marejar i van vomitar el darrer pinso. Recordava també que dins de la furgoneta, escassament ventilada, hi feia molta calor, perquè era l'estiu. Aquelles truges, que emprenien un viatge a desgrat, tenien por perquè desconeixien la destinació d'aquella furgoneta que les gronxava de mala manera. On les devien portar? Què en farien, d'elles?, es demanaven. Al llarg del trajecte, pels revolts o per les frenades brusques, les truges perdien l'equilibri i queien pesadament a terra una i altra vegada. Aquell viatge de coctelera va deixar totes aquelles pobres b sties amb un desagradable malestar. Fins que van arribar a la seva nova residència: la granja de l'hort on des d'aleshores viuria la Tomasa. I el primer que va veure la Tomasa quan va baixar de la furgoneta va ser un caminal amb una nena petitona al fons. Més al fons, darrere la nena, hi havia l'edifici de la granja. La nena semblava força contenta, perquè corria i aixecava els braços gesticulant i mirant-se les truges marejades que, feliçment, havien arribat a destinació. Era clar que, per a la nena, les truges eren una novetat. L'amo va saludar el conductor de la furgoneta i amb l'ajuda d'un pal va indicar a les truges el camí que havien de seguir. No totes les truges el van en-

Tomasa

Tomasa

tendre, perquè més d'una va emprendre la direcció contrària o es va mostrar refractària a tirar endavant. L'amo va haver de fer  s de crits i de la vara que sostenia perquè quedés ben clar que l'objectiu d'aquella passejada era l'entrada de les truges a la granja que es veia al fons. Espantades pels crits del seu nou amo, les truges van començar a córrer en la direcció indicada. La nena del caminal, que era la filla de l'amo, es va veure venir de cara totes aquelles truges amb cara d'espant i ella també es va espantar, i molt. La nena va començar a córrer cridant la seva mare. Però la seva mare no hi era, llavors. Les truges s'anaven acostant a la nena, que corria tant com podia. La nena es devia pensar que les truges l'empaitaven i que no portaven bones intencions. Va començar a plorar i quan ja tenia una truja a frec de les cames, la nena espantada va sortir del camí i es va deixar caure de nassos sobre unes patateres. Naturalment, les truges van continuar el seu camí empeses per l'amo fins a arribar a la porta oberta de bat a bat de la granja. Un cop a dins, l'amo va tancar la porta i va col·locar cada truja en un corralet diferent.

AIX  HAVIA ESTAT l'arribada de la Tomasa a l'hort. No va ser un començament gaire bo perquè l'amo va fer pagar a les truges, amb crits i formes poc delicades, l'ensurt que acabava de patir la seva nena. El patiment que provocava a les truges la incertesa d'un lloc nou amb gent desconeguda, s'havia accentuat un p l més

per aquella arribada. És clar que el fet de poder reposar després d'haver abandonat la furgoneta va ser una millora reconfortant. Millor allà que a dins d'aquella furgoneta-presó.

L'AMO VA AUGMENTAR, doncs, la població de truges de la seva granja. I no va trigar gaire a aparellar amb el marrà les truges acabades d'arribar. Volia fer-les criar. Volia tenir porcells.

LA TOMASA NOMÉS va haver de parir dues vegades perquè l'amo s'adonés que aquella truja prometia. La Tomasa es va convertir en la truja preferida de l'amo, la que més porquets li havia de donar. En paria entre dotze i quinze a cada ventrada, més que qualsevol de les seves companyes, que amb prou feines solien arribar a tenir-ne deu. La vegada que la Tomasa n'havia parit més havia tingut vint-i-dos porquets bessons. Dels vint-i-dos, en van acampar disset, que Déu n'hi do. Eren godalls petits, petits, força raquítics, però amb ganes de viure. La Tomasa en va poder criar dotze amb les seves pròpies mamelles. Els altres cinc que van sobreviure ho van fer alimentats per unes truges veïnes que havien parit uns dies abans que ella. Les veïnes van adoptar els fillets de la Tomasa sense saber-ho, ja que no sabien comptar. Això de buscar dides als porquets acabats de néixer, ho feia de tant en tant, l'amo. Perquè l'important era criar com més garrins millor per poder vendre'ls. Per això l'amo tenia més atencions amb la Tomasa que amb les seves

companyes. Ella tenia el corral més gran, el m s ventilat, el situat més a prop de la porta d'entrada a la granja; era, també, el que tenia més llum. A la Tomasa, l'amo li treia els fems i li posava palla nova dos cops per setmana. A la resta, només els netejava el corral els divendres. Se l'havia de cuidar, que donava molts cal s a guanyar! També era ella la primera a rebre la ració de pinso quan arribava l'hora. Ja podien grunyar les altres truges, que la primera menjadora que s'omplia d'aquella pasta espessa feta de pinso barrejat amb aigua era la de la Tomasa.

MENJAR, PARIR I ALLETAR. I haver d'entomar els fogots del marr , el pare dels seus godalls, cada cinc mesos, per poder criar. Era l'únic que sabia fer. Era l'únic que li feien fer.

DE MARRANS N'HAVIA conegut tres, la Tomasa. El primer va ser el més vell; es deia Tonet. Quan la Tomasa va arribar a l'hort, el marr  Tonet ja no estava gaire per empaitar truges. Però ell va ser el pare dels primers porquets de la Tomasa. Dotze preciosos godalls que la truja va alletar amb la il lusi  especial de qui és mare per primera vegada. El Tonet va desaparèixer de la granja de l'hort poc després que la Tomasa l'hagués conegut. Més d'una truja va plorar el seu comiat. El seu lloc el va ocupar el Tarot, un verro jove i inexpert que, a més, va resultar poc útil per a la tasca de fecundació de les truges. L'amo se'l va treure de sobre molt aviat. Ningú no el va

Tomasa

trobar a faltar. Del Tarot, la Tomasa, que era una aut ntica verra marassa, també va tenir porcells. El tercer porc que la truja havia conegut es deia Tromb ; era un porc de la raça *pietrain*, una b stia que pesava a la vora de cent cinquanta quilos i que, vist de darrere, recordava l'embalum d'un hipopòtam en petit. El Tromb  tenia la pell a clapes negres com tots els exemplars de la seva corpulenta raça. Amb el Tromb , la Tomasa havia tingut la ventrada dels vint-i-dos porquets. Era un bon semental, el Tromb . L'amo el cuidava molt. No hi havia dubte que, mirat amb els ulls de l'amo, el Tromb  i la Tomasa feien bona parella. La Tomasa no opinava el mateix, perquè el trobava gras, el Tromb , desmanyotat i força ximple. Com a porc, no li veia cap encant. Però era amb el Tromb  amb qui la Tomasa portava camí de batre el r cord de garrins portats al món per una mateixa truja. L'amo estava il·lusionat i ho tenia clar. La Tomasa, no; però què hi podia fer una pobra truja davant les decisions del seu amo? Menjar, parir i alletar. I haver d'entomar els fogots del marr , el pare dels seus godalls, cada cinc mesos, per poder criar. Era l  nic que sabia fer. Era l  nic que li feien fer.

LA TOMASA DORMISQUEJAVA després de l pat del matí. Se sentia plena i feixuga. Estava prenyada. Tornava a estar prenyada. La Tomasa havia posat al món tants de fills que ja n'havia perdut el compte.

• • •

• EL TRO •

EL RITME D'UN TIMBAL saludava el nou dia. El Tro acabava de sortir del corral i emprenia la primera cursa per l'era. Les ferradures picaven el terra amb la gràcia d'un músic. L'animal necessitava sentir-se trotar amb la crinera al vent i movia el cap amunt i avall sense parar o el girava a un costat mentre gronxava el cos en un balanceig elegant. Era la dansa de cada matí, un acte de celebració del nou dia, el desig de mostrar-se viu, impetuós i alegre.

EL TRO ERA EL CAVALL de l'hort, no n'hi havia d'altre. Hi havia dos gossos, un ex rcit de gats mata-rates, gallines grata-sots, porcs, conills, ovelles, cabres i cabrits. Però, de cavall, només n'hi havia un, el Tro. Pe a  nica. El Tro era araboandal s, el pare àrab i la mare andalus sa. Pel seu cos corrien sangs nascudes als oasis dels deserts i sangs escalfades pel sol que daura oliveres. Dues sangs barrejades harmònicament. Agilitat i fortalesa en un sol líquid. I el Tro tenia sang. Era jove, acabava de fer cinc anys, l'equivalent a l'edat d'una persona d'entre divuit i vint anys. Tenia la pell negra com el carbó i lluent com el codonyat, i enmig del front una taca blanca en forma de rombe.

EL TRO ERA UNA de les aficions de l'amo. Li agradava muntar a cavall, li agradava cavalcar. El muntava a p l: sense regnes ni sella ni estreps, ni res de res. L'amo s'aferrava a la crinera amb les dues mans, estrenyia els genolls als costats del cavall i trotava i galopava pels camins terrosos dibuixats entre la taca verda dels horts d'aquella contrada. I mentre corria entre camps de tarongers, els pagesos que el veien passar a la vora del camí el saludaven aixecant el braç o traient-se el barret de palla que agitaven a l'aire. El Tro muntat per l'amo i galopant entre els horts era un riu sorollós de vitalitat que inundava d'emoció i de bellesa els dies pacífics i silenciosos d'aquella vall tranquil la.

Tro

Tro

CADA DIA SORTIEN a córrer una estona cap al tard. Impacient, quan l'altura del sol marcava l'hora de la cavalcada, el Tro s'acostava a la porta de la tanca metàl·lica que envoltava l'hort i que l'obria a un caminal exterior. Renillava. Renillava i bufava movent el cap per fer-se sentir fins que l'amo deixava de feinejar i l'anava a trobar. Les curses de la tarda eren una diversió que cavall i home compartien; però també eren un entrenament per a competir de tant en tant en les curses que s'organitzaven a les festes majors dels pobles dels voltants o, un cop a l'any, a la celebrada diada de Sant Antoni dels burros. Acabada la passejada al trot i al galop, tornaven cap a casa i el genet dutxava el Tro a raig de mànega, li raspallava la crinera, la cua, les potes i el cos en general, i el conduïa a la quadra. Allà podia beure l'aigua fresqueta de l'abeurador mentre l'amo li deixava a la menjadora mitja galleda de pinso i un bon feix de palla. El sopar era servit.

I JUSTAMENT S'ACOSTAVA per aquells temps la festa de Sant Antoni i les diverses activitats entre humans i animals que omplien d'alegria la festa. I les curses de cavalls, de matxos i d'ases. L'any anterior, el Tro i el seu amo van estar a punt de guanyar, però un últim revolt del circuit agafat amb massa velocitat els va fer perdre la primera posició. Van quedar segons. La cursa de ca-

Tro

valls la va guanyar el Trident, un cavall portugu s de pell de caf  amb llet que muntava el ric del poble, justament conegut amb el sobrenom del Ric. Aquest any no se la podien deixar escapar, la cursa de Sant Antoni. Les darreres setmanes s'havien entrenat a consciència. Els darrers dies abans de la festa havien pogut córrer pel circuit, que, de fet, era un terreny habilitat com a hipòdrom per a l'ocasió. Tot era a punt. Cavall i home també. El car cter casolà de la festa permetia que els participants a la cursa poguessin córrer equipats com volguessin. El Tro corria, com sempre, a p l, més lleuger que la resta de cavalls. Potser per aix  els del poble van batejar el seu amo amb el motiu d'Indi, perquè la seva manera de muntar els recordava les imatges pròpies de les pel l cules de l'oest americanes en què apareixien els indis muntant sense sella els seus cavalls decorats amb pintures de guerra.

ARRIBAT EL DIA de la cursa, el Tro i l'Indi se sentien animats i amb plenes facultats per aconseguir travessar primers la línia de la meta. Van fer un parell de voltes d'escalfament pel circuit. L'Indi va provar el galop al llarg d'una distància curta per no cansar el cavall. A la cursa, hi participaven nou genets i cinc amazones. Hi havia competència i ganes de guanyar. Es van situar tots a la línia de sortida. Sortir bé era fòrça important

per no perdre posicions de bon començament. El toc de xiulet d'un dels organitzadors va assenyalar l'inici de la prova. El Tro i l'Indi van sortir prou bé perquè de seguida van quedar col·locats en tercer lloc. El primer lloc ja l'ocupava el Trident; el Ric semblava tenir la intenció de repetir victòria. L'Indi xiuxiuejava a l'orella del Tro: va, valent, va, menut! El cavall que anava en segona posició només els treia mig cos d'avantatge i el Tro anava reduint la diferència amb autoritat. Va, valent! El Tro corria més. El va poder igualar, el segon. Tots dos eren, si fa o no fa, segons, ara. Fustigat per la verga del seu amo i els crits, el Trident no afluixava. Va, valent, va, menut! El Tro va ocupar ja el segon lloc amb un cap de distància per davant del seu seguidor i començava a escurçar la diferència que el separava del Trident. El Ric no parava de mirar enrere. S'ho veia a venir, el que passaria. Va, valent, va, menut!, cridava l'Indi al seu cavall. El Tro i l'Indi ja eren a mig cos del Trident. Van agafar un dels revolts m s difícils. Calia vigilar, no fos cas que esgarressin la cursa com a última hora de l'any passat. L'Indi va contenir una mica el Tro estirant-li la crinera lleugerament cap endarrere fins que l'animal va haver traçat la línia del revolt. Va, menut, va, valent! El Trident només els passava un cap, ara. Ja el tenien, perquè quedaven prou metres de dis-

Tro

Tro

tància fins a la línia d'arribada. Aquest any tenien la victòria a l'abast. El Tro podia guanyar el Trident. L'Indi ho estava notant. El Ric va fuetejar amb més ràbia la seva cavalcadura. La fuetjava i no parava de fuetejar-la. Cada cop més seguit i amb més força. No volia perdre, el Ric. I estava perdent per moments. Els cavalls, suats, bavejaven bromera blanca i espessa per la comisura del morro. L'esforç era al límit. I els genets continuaven esperonant els seus cavalls. El Tro feia puntetes al Trident. Va, valent, va, menut! El Tro igualava el Trident i al cap de res aconseguia avançar-lo molt lleugerament. Però corrien encara frec a frec. Les cames dels dos genets també contactaven, de tant en tant. El Ric fuetjava i fuetjava el Trident, i quan quedaven només vint-i-cinc metres per a l'arribada, ho va fer amb tanta mala fortuna que en un dels moviments del seu braç va colpejar amb el fuet, involuntàriament potser, el morro del Tro. L'animal, sorprès i espantat per l'agressió, va descentrar-se, va fer un moviment estrany amb el cos, es va entrebancar i va caure a terra espectacularment. El Trident també es va espantar, va sortir de pista just davant mateix de la línia d'arribada i va haver de galopar uns quants metres pels camps interiors del circuit abans no va poder ser aturat pel seu genet. L'Indi va quedar contusionat per tot el cos i encara sort que no es

va trencar res. Estirat a terra, adolorit per la caiguda i decebut pel final de la cursa, va quedar quiet i pensatiu. Va ser el Tro, que sortosament tampoc no havia patit cap ferida important, el primer en anar-lo a buscar. El cavall, amb la punta del morro vorejat de saliva escumosa, fregava la cara de l'amo i li donava consol. La cursa la va guanyar el cavall que havia de quedar tercer. La caiguda i el descontrol dels dos que anaven primers van afavorir el guanyador. El Tro i l'Indi haurien d'esperar la cursa de Sant Antoni de l'any vinent.

Tro

EL RIC VOLIA repetir la cursa aquell mateix dia. Descansar una mica i a tornar-hi. Cap dels altres genets i amazones no ho va voler. Els excessos entre la pugna de dos van donar la victòria a un tercer.

DES D'ALESHORES, el Tro mai no es va mirar amb bona cara el Trident ni el seu amo tibet. Ni amos ni cavalls van ser més, els uns amb els altres, gaire amics. Més que res, perquè els quatre anys següents la cursa de Sant Antoni la van guanyar el Tro i l'Indi.

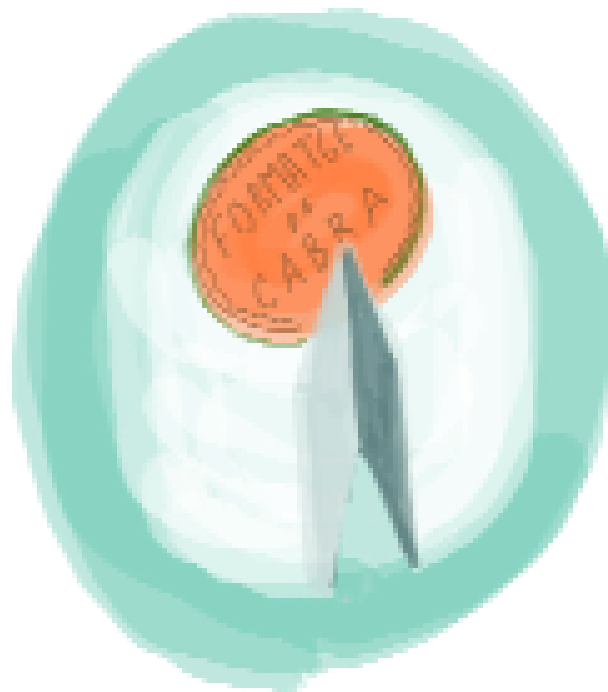
I ENCARA AVUI, cavall i home, bastant més grans tots dos, surten a cavalcar cada tarda pel mig dels horts de tarongers. Ja no tornaran a guanyar mai més cap cursa de Sant Antoni ni de cap altre sant. Contra els anys, no s'hi pot anar. Les potes del Tro són com les cames d'un home de cinquanta anys. Massa anys, per córrer. Massa

anys, per lluitar. Avui, entre els tarongers de l'hort, el Tro pastura plàcidament, com sempre. De sobte, se senten un parell de trets i tot seguit el soroll del motor d'un cotxe que arrenca corrents i fuig. El Tro jeu a terra ferit de mort. Abans de tancar els ulls definitivament veu boirós un retall de cel i un núvol en forma de rombe com la taca blanca del seu front.

• • •

T_{ro}

• LA TARIMA •

LA CAIXA DE RITMES escampava el seus sons repetitius i monòtons pels carrers estrets del barri vell de la ciutat. Un home gitano jove va començar a teclejar un orgue elèctric que transportava pel carrer sobre un carretó. Volia ser la melodia del pasdoble *Islas Canarias*, una música d'envelat que tenia molts més anys que l'home jove que intentava interpretar-la. Un altre home gitano força més gran portava a les mans una trompeta. Una dona gitana amb unes faldilles amples i llargues i amb davantal passava el platet de monedes entre els vianants.

Al costat de l'home de l'orgue hi havia muntada una escaleta plegable de mà i sobre el graó més alt s'hi estava enfilada una cabreta vestida, potser, de ballarina o d'artista, amb un peça setinada de color verd pistatxo rematada amb uns farbalans. Al cap, entre les dues banyes, hi portava una *peineta* i una rosa de plàstic colossal. La cabra enfilada a l'escala volia ser un reclam per a la mainada, cal suposar. Ella, la cabra, que s'anomenava Tarima, s'hi estava quieta, allà dalt. La Tarima contemplava la gent que passava per davant amb cara d'indiferència. De contenta, no en semblava pas. De ballarina, tampoc. El trompetista va engegar un bram musical esquerdat mentre l'orgue volia acompanyar-lo i la caixa de sons repetia un ritme de fons que començava a clavar-se al cervell d'una àvia que, des del balcó de casa, es mirava els músics amb cara de vejamsifoteuelcampdunavegada.

ACABADA LA PEÇA musical i passat el platet, en aquesta ocasió amb poca fortuna, l'home gitano jove va fer baixar la cabra a peu pla, va plegar l'escala i la va carregar en un costat del carretó, un lloc clarament disposat per a poder transportar-la còmodament juntament amb el teclat elèctric, la caixa de ritmes i una bateria de cotxe. L'home gitano més gran va mirar cap a on convenia tirar. Va decidir que cap a l'esquerra i els altres de la colla el van seguir. La cabra caminava entre la dona gitana i el carretó tot formant una mena de processó curta i

Tarima

Tarima

estranya. Al cap de pocs metres van tornar a muntar l'escenari musical de carrer. A l'home gitano més gran li devia semblar que en aquella cantonada hi hauria més aflluència de públic. Un cop desplegada l'escaleta, la cabra era convidada a enfilars'hi. Ho feia amb molta facilitat, tal com faria qualsevol cabra com Déu mana. I altre cop s'engegava la caixa de ritmes i la melodia *Islas Canarias*. En més d'un balcó d'aquell barri devia haver-hi més d'una velleta amb la mateixa cara de satisfacció que l'àvia de qui hem parlat abans. La cabra continuava fent un posat molt professional, però escassament alegre. Es repetia l'actuació musical que volia distreure la gent d'aquell lloc. Engegava de nou el trompetista i els acompanyants feien cada un el seu paper. No hi havia cap dubte que aquella obra estava molt assajada. I acabada la funció, escenari i músics es desplaçaven cap a un altre indret del barri que aquell dia havien escollit per delectar el personal amb els seus dots musicals.

SI HAGUÉS POGUT parlar, la Tarima hauria dit als seus amos que n'estava ben tipa, d'aquella solfa; que n'estava cuita, de plantar-se dalt d'una escaleta atrotinada amb aquella indumentària ridícula. Però, és clar, a la Tarima no li demanava ningú l'opinió. I no és que no estigués bé amb la família gitana, és que no sofria la caixa de ritmes del carretó ni les desafinades d'escàndol amb què massa sovint l'obsequiava el trompetista.

ELS DIES I LES ESTONES que la família gitana no actuava pels carrers era quan la Tarima era més feliç. Pasturava tranquil·lament, sense presses, pels voltants d'on els gitanos havien muntat el campament que, normalment, era als afores d'una ciutat. Viatjaven juntes tres famílies gitanes amb tres furgonetes i un parell de remolcs. De cabres, n'hi havia dues més, i d'escaletes plegables, caixes de ritmes i bateries de cotxe sobre carretons, també. Aquesta era la principal dedicació d'aquelles tres famílies.

Tarima

PERÒ, TOT I QUE PASSAVA moltes estones als descampats on s'instal·laven els gitanos i es portava força bé amb les altres dues cabres del grup, la Tarima sentia de tant en tant nostàlgia de la infantesa. Els seus anys de cabrit. Enyorava l'hort on va néixer i enyorava també la seva mare i les seves germanes, a qui possiblement ja no veuria mai més. Allà, a l'hort, hi havia viscut gairebé dos anys, els anys més feliços de la seva vida. Va ser una mala jugada que els amos de l'hort se la venguessin als gitanos quan van passar per allà. Als gitanos els feia falta una cabra i van triar-la a ella; amb tantes cabres com hi devia haver al món! L'home gitano més gran va ser el que va fer l'oferta a l'amo de l'hort. A l'hort començaven a tenir-ne massa, de cabres, perquè la seva mare havia tornat a criar i tenia tres cabridets petits preciosos. O sigui que l'amo va decidir canviar la Tarima per uns quants dinerets i lliurar-la a

aquella família de músics ambulants. D'això, ara en feia tres anys.

PERÒ LA TARIMA no era gens de conformar-se amb qualsevol cosa i menys encara si estàvem parlant de dedicar la vida a una activitat que li interessava poc. Per això va fer plans. No sabia quan ni com, però tenia pensat i decidit que un bon dia diria adéu als gitanos i fugiria muntanya enllà, roques amunt, que és un bon lloc per fer de cabra.

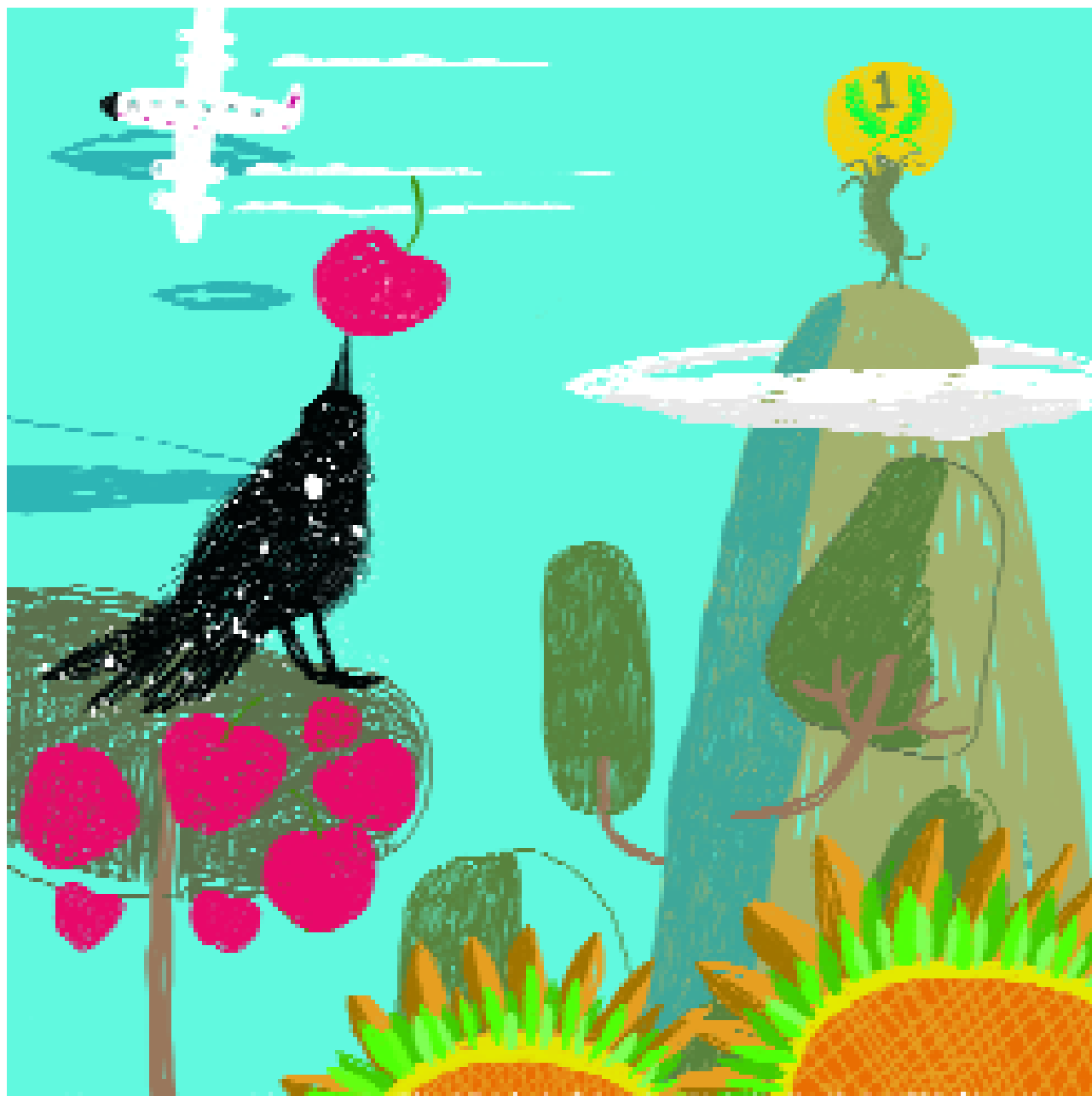
I VA ARRIBAR EL DIA que feia temps que somiava. La tro-pa de gitanos va acampar als afores d'un poble situat al peu d'unes muntanyes boscoses de baix i rocoses en la part més alta. Allò era el que la Tarima buscava, el que feia temps que no parava de somiar. S'imaginava campant per les seves per mig del bosc, tenint a l'abast una bona varietat d'herbes boscanes; espígol, romaní, farigola, sajolida... I segurament, en algun lloc o altre, descobriria alguna fonteta d'aigua fresca i transparent. S'imaginava també grim pant per les roques més altes: riu-te'n de les escaletes plegables i dels vestits de ballarina setinats. Aquelles muntanyes que tenia davant de les seves banyes havien de ser la seva nova llar. O sigui que la Tarima va esperar que arribés el matí i que, com cada dia, la desfermessin d'una estaca on lligaven també les altres dues cabres artistes. La Tarima va temptar les seves companyes, però cap de les dues la va voler seguir. Les altres cabres ballarines, infelices, podien tenir idèntics motius i

Tarima

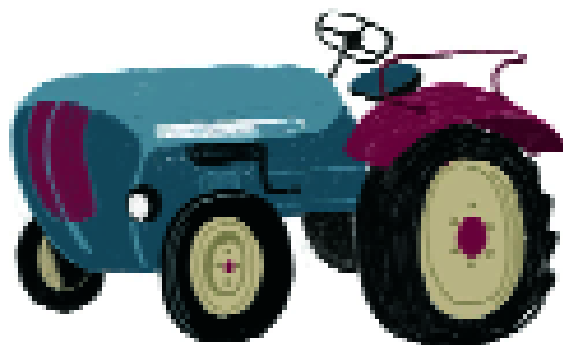
Tarima

sentiments per fugir, però s'estimaven més el menjar segur que la família gitana els garantia. Les companyes no volien córrer riscos, no se la volien jugar. I no veien clar que la muntanya fos un lloc tan bo per anar-hi a viure. Per aix , la Tarima, tota sola, va aprofitar la distracció dels gitanos per marxar bosc endins sense fer soroll. Un cop va ser a les portes del bosc, va començar a córrer amb el neguit de guanyar distància ràpidament respecte als seus darrers amos. I va anar pujant amunt i amunt amb l'alegria i la fòrça que li donava el sentir-se plenament lliure. I va arribar a la zona més pelada i més alta de la muntanya, la regió de les roques. I va enfilar-se a la roca més alta i més abrupta i va respirar aquell aire fresc a fons, molt a fons. Encara no havia trobat la fonteta d'aigua fresca i transparent, i tenia set. Tenia set, però estava contenta. Tenia també una mica de por, però estava contenta. Tenia ganes de viure. Sobretot tenia ganes de viure. I estava contenta. Ja trobaria una font, no volia amoïnar-se. Un vent suau i un punt fred va començar a fer-se notar. Era un vent que xiulava en passar entre les roques i que bellugava al seu comp s els arbres de més avall. El vent era un bon músic. I les roques i els arbres, el millor escenari. La Tarima, plantada sobre una roca dalt de tot d'una muntanya, escoltava la música dolça del vent i la seva caixa de ritmes. Aquell era el primer concert musical que escoltava per voluntat pròpia.

...

• EN TOMEU •

EN TOMEU TENIA tretze anys i vivia a la casa de l'hort amb els seus pares, la seva germana i la seva àvia. Hi vivia, a la casa, però s'hi estava tan poc com podia. De viure, vivia més fora de casa que dins. A casa, tot eren ordres i renys que venien quan no de l'un, de l'altre. I si no, baralles amb la seva germaneta, que era la petita i la nineta dels ulls de la mare. Mare, en Tomeu m'ha mirat...; mare, en Tomeu no para de molestar-me...; mare, en Tomeu diu que em matarà el gatet...; mare, en Tomeu m'ha dit tros d'ase... I la resposta de la mare era gairebé sempre la mateixa: vols parar de fer empi-par la nena, Tomeu? Va, que tu ets més gran, home! Ell, el més gran dels germans, en Tomeu, era un taba-

lot. Prou que li deien. Potser l  nica que li feia una mica de costat quan no s'adormia asseguda a la cadira era l'àvia, que es veu que de jove també havia estat un p l tabalot. L'àvia tenia sempre alguna bona paraula per a en Tomeu i, de vegades, tenia també dinerets. Au, va, Tomeu, té, v s a estirar les cames i compra't una llepolia d'aquestes tan fastigoses que t'agraden tant, li deia la dona amb posat bondadós. A casa sovint li tocava el rebre, a en Tomeu. Almenys aix  era el que ell deia a tot-hom que el volgués escoltar. I malgrat tot, s'estimava casa seva i els seus, és clar.

DEL DIA QUE VAN ASSASSINAR el Tro, el cavall de l'hort, se'n recordaria tota la vida, en Tomeu; no calia que ho jur s. El Tro era el cavall del seu pare, però era també el seu cavall, que per aix  nen i animal tenien la mateixa edat i s'havien criat junts. El pare l'havia comprat a un marxant quan el Tro era un poltre de sis mesos. Va dir que era un regal que volia fer al seu fillet que just també acabava de fer mig any d'edat. Que cavall i nen tinguessin la mateixa edat era bon senyal, va sentenciar el venedor. I el comprador en va fer cas. La mare sabia que aix  del regal era una excusa, perquè el que comptava de deb  era que al seu home li agradaven amb deliri els cavalls i no podia estar-se de tenir-ne un a la quadra de l'hort. I aix  que, presa de tremolors, va haver de portar a l'escorxador la Trena, una euga de vint-i-cinc anys que era com un membre més de la família, el pare

Tomeu

Tomeu

d'en Tomeu va decidir que la quadra no podia restar buida. Se l'estimava amb bogeria, la Trena, i no suportava veure-la patir sense poder-hi fer res. L'escorxador va ser l'única solució possible. Però la quadra no podia quedar buida, perquè buida faria massa present a tot-hom el record de la Trena. I, a més, el nen havia de criar-se tenint un cavall a casa, que els cavalls són animals que fan bona companyia. I com que les raons eren tan clares, el Tro, un poltre de sis mesos, va haver d'omplir el forat que havia deixat l'enyorada Trena. I a partir d'aleshores, en Tomeu i el Tro van créixer a l'hora, un més de pressa que l'altre, és clar. Van fer-se grans i van fer-se amics. Als vuit anys, en Tomeu muntava el cavall més que bé. Van trotar i galopar plegats moltes tardes pels caminals terrosos que unien les hortes. I en Tomeu va explicar al Tro secrets a cau d'orella més d'un cop i de dos; i el Tro se l'escoltava pacient mentre es ventava les mosques amb els moviments de pèndol de la seva cua espessa. El Tro el comprenia, en Tomeu; l'animal sabia copsar l'estat d'ànim del seu amigueta. Es feien costat tots dos. Sí, el Tro li feia costat, a en Tomeu, i potser li'n feia més que la pobra àvia, que es passava les hores dormint i dormint plàcidament com si ja no l'interessés ni poc ni gaire el que passava en aquest món. I en Tomeu, alguna nit, afegia un manat d'alfals a la menjadora del Tro, o li oferia uns rosegons de pa o uns terrossos de sucre, que els cavalls també tenen les

Tomeu

seves llepolies. L'amic m s amic d'en Tomeu no es deia Joan, ni Tonet ni Griselda, tots tres de la seva colla; es deia Tro i era noble, fidel i anim s. Era un cavall pacífic, una b stia intel ligent, un ésser sociable. Per aix  a en Tomeu no li entrava al cap que algú pogués fer mal al seu amic. Per aix  va sortir ràpid com un llamp, embogit, quan, després de sentir dos trets que van petar molt a prop, va endevinar la figura del Tro estesa a terra. I va aparèixer de seguida el pare, que va deixar anar un reguitzell de renecs amb el puny enlaire i dirigint la mirada i la ràbia a la polseguera que aixecava pel caminal un cotxe que s'allunyava m s de pressa que corrents. El rombe blanc del front del Tro s'havia tornat vermell. Una sang pastosa, definitiva, entelava els ulls desorientats del Tro. I el camp i el cel i tota la tarda també s'havien tornat vermells mentre els sentiments de pare i fill sagnaven sense remei. El Tro s'estava morint. L'animal patia i el seu tremolor anunciava la mort; fa molts anys també tremolava la Trena anant a l'escorxador, recordava el pare; però ella era vella, el Tro encara no. El pare, que al poble era conegut amb el sobrenom de l'Indi, perquè anys enrere muntava el Tro a p l, va voler tallar en sec l'agonia i el sofriment de l'amic. Amb un sol tret, ara n'hi va haver prou perquè els ulls entelats de vermell els diguessin adéu. I en Tomeu va arrencar un plor gruixut, sense contenció, imparable. I entre sanglots que li tallaven la veu va voler parlar.

—Ha estat el Ric, oi, pare?, va demanar el vailet.

—Sí..., bé, no..., no ho sabem, va contestar-li el pare.

I EN TOMEU VA FUGIR CORRENTS entre els fruiters de l'hort, fent ziga-zagues, com si així pogués fugir també de la desgràcia que acabava d'empeltar-se-li a l'ànima. Va fugir i va restar ocult tota la tarda fins que la nit va encendre els llums de les cases i es va fer hora de sopar. Pare i mare van fer uns quants tombs per l'hort cridant el fill. En Tomeu no hi era o no hi volia ser. No era la primera vegada que, després d'una enrabiada, en Tomeu es feia buscar pels pares; però cap enrabiada no havia estat mai tan forta ni mai cap absència no havia estat tan llarga i tan fosca. Aquest cop era diferent. Es van sentir dos trets molt seguits no gaire lluny de l'hort. I a continuació unes veus que cridaven, agafeu-lo, agafeu-lo!..., vigileu, que duu una escopeta. I el van agafar, perquè el fugitiu de l'escopeta era un noiet de tretze anys espantat a qui li tremolaven les cames i el cor. El van agafar en el mateix moment que l'Indi, el seu pare, arribava i el podia protegir. El Ric i un parell d'homes més que l'acompanyaven en la persecució van haver de frenar els seus impulsos agressius.

ARA, ASSEGUT al costat del pare i la mare a l'ajuntament del poble, esperant que arribés la policia judicial, en Tomeu veia clar que no ho havia d'haver fet. No hauria hagut de rebentar a trets, amb l'escopeta del pare, una roda i el dipòsit de benzina de la Harley Davidson del

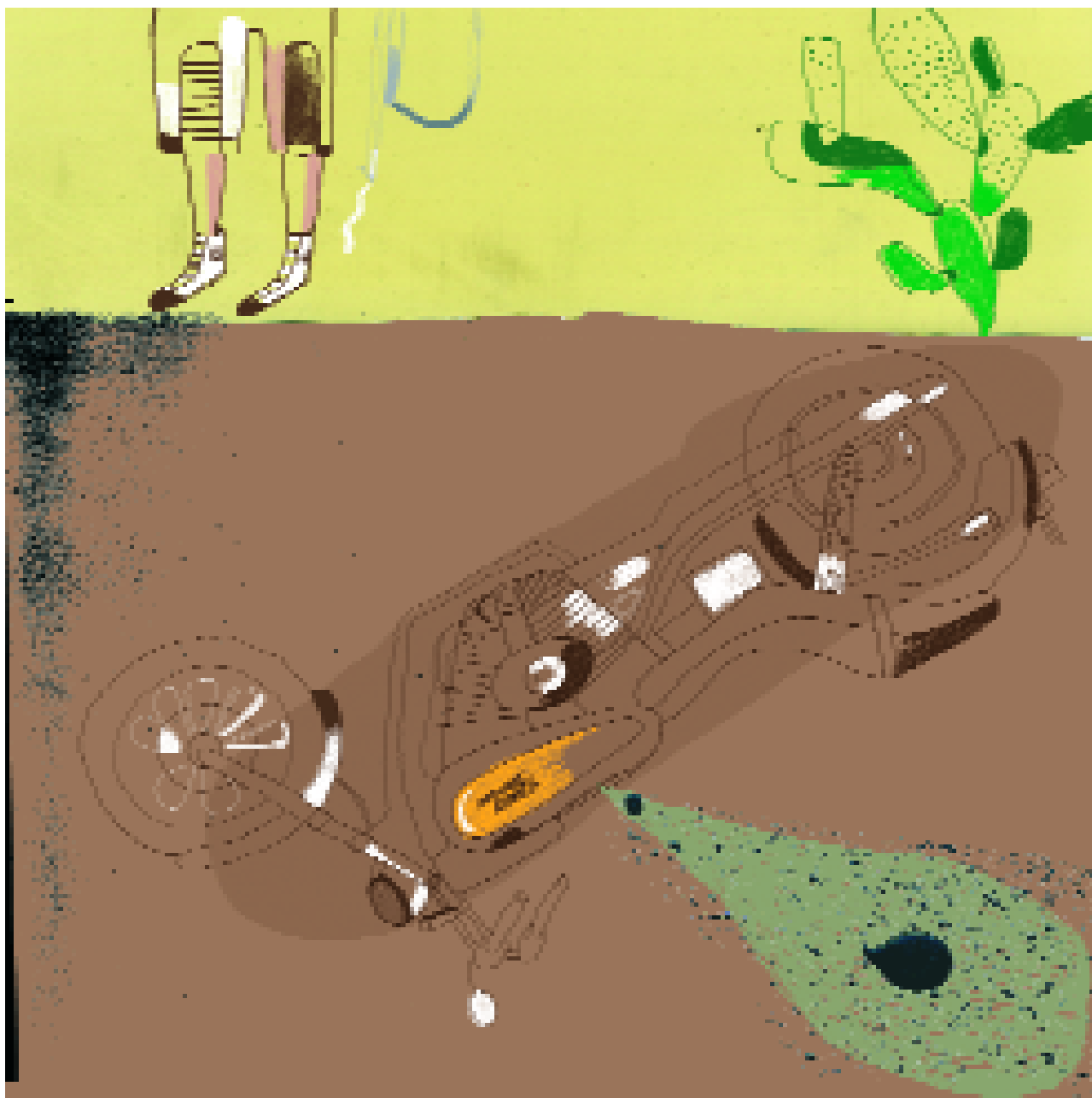
Tomeu

Ric. El Tro valia molt més que aquella moto del Ric. Si per als altres no, per a ell s .

EN TOMEU NOMÉS tenia tretze anys. Vivia a la casa de l'hort amb els seus pares, la seva germana i la seva àvia. Hi vivia, a la casa, però s'hi estava tan poc com podia. De viure, vivia m s fora de casa que dins. A casa, tot eren ordres i renys que venien quan no de l'un, de l'altre. A casa, sovint li tocava el rebre, a en Tomeu. Almenys aix  era el que ell deia a tothom que el volgués escoltar. Però avui havien mort el seu amic, el Tro. I necessitava abraçar la mare i el pare. I hauria abraçat la germana i l'àvia si ara haguessin estat all , al seu costat. Perquè, malgrat tot, s'estimava casa seva i els seus, és clar.

Tomeu

...

Xavier Blanch
Marc Vicens

ELS CONTES I LES IL·LUSTRACIONS D'AQUEST LLIBRE FOREN RESPECTIVAMENT GUANYADORS DEL CINQUÈ CONCURS DE CONTES LOLA ANGLADA VILA DE TIANA, L'ANY 2006, I DEL CINQUÈ CONCURS D'IL·LUSTRACIÓ LOLA ANGLADA VILA DE TIANA, L'ANY 2007.

